

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2555)
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและผู้นำชุมชน
- 2.5 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดปทุมธานี
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

ความหมายของการรับรู้ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการรับรู้ (Perception) เอาไว้ดังนี้

ในการรับรู้ของมนุษย์มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจของแต่ละบุคคลที่จะรับเอาสิ่งเหล่านั้นมาไว้ในความคิดหรือจะปล่อยลอยไปขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของบุคคลเหล่านั้นที่ต้องการรับรู้หรือไม่

การรับรู้มีในหลายรูปแบบที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด เพราะโลกในปัจจุบันถือว่าการรับรู้เป็นเรื่องง่ายกว่าแต่ก่อนเพราะมีเทคโนโลยีในการรองรับมากขึ้นในทุกวันนี้มีผู้ให้ความหมายการรับรู้ตามหลักวิชาการไว้แตกต่างกันออกไป

รัจรี นพเกตุ (2540:1) การรับรู้ (Perception) หมายถึง ขบวนการประมวล และตีความข้อมูลต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเราโดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึก สิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะมีความรู้สึกตอบโต้ต่อสิ่งที่มากระตุ้น การแสดงออกและตัวกระตุ้นอาจซับซ้อนยิ่งขึ้น นักจิตวิทยาพยายามศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ และเรียกสาเหตุของพฤติกรรมว่าเป็นตัวกระตุ้นหรือ S (Stimulation) พฤติกรรมที่แสดงออกว่า การตอบสนองหรือ R (Response) นักจิตวิทยาการรับรู้ จะเรียกตัวกระตุ้นว่าเป็นพลังงานที่ส่งเข้า (Input) การตอบสนองว่าผลที่ออกมา (Output)

ฮิลการ์ด และโบว์เวอร์ (Hilgard and Bower. 1960 : 148) ให้ความหมายของ การรับรู้ หมายถึง การทำงานของอินทรีย์ขั้นสุดท้ายของการติดต่อกับโลกภายนอกโดยผ่านประสาท ทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย ช่วยให้อินทรีย์เรียนรู้ได้ในบรรดาสิ่งเร้าทั้งปวง

นภดล มโนงาม (2548) กล่าวว่า การรับรู้ได้ครอบคลุมไปถึงอิทธิพลที่ได้รับจากสังคมด้วย ไม่ได้เกิดจากจิตประสาทแต่ส่วนเดียวแต่การรับรู้ยังเกิดได้จากอิทธิพลทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ซึ่งหมายถึง ระบบสังคมและวัฒนธรรมด้วย

พัสดา ศรีสุบิน (2545) กล่าวว่า การรับรู้ผู้อื่นอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล โดยบุคคลจะมีการโต้ตอบทางอารมณ์อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ถ้ามีการรับรู้ผู้อื่นอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงผู้ที่มีสุขภาพจิตดี คือผู้ที่สามารถรับรู้ผู้อื่นได้ตามความเป็นจริง และการรับรู้ในสิ่งต่างๆ ประกอบด้วยปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ 2 ประเภทคือ มีปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความเข้มข้น และขนาดของสิ่งเร้า (Intensively and Size) การทำซ้ำ (Repetition) สิ่งที่ตรงกันข้าม (Contrast) การเคลื่อนไหว (Movement) และปัจจัยภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) การคาดหวัง (Expectancy)

ศิริชัย ไตรสารศรี (2539) กล่าวว่า การรับรู้วิทยาการใหม่ๆ มี 5 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นการรับรู้ (Awareness stage) หมายความว่า บุคคลได้รับวิทยาการใหม่เป็นครั้งแรกแต่ยังขาดความรู้อย่างแจ่มชัดในวิทยาการนั้น โดยขาดข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมในการรับรู้
2. การสนใจ (Interest stage) หมายความว่า บุคคลเริ่มสนใจในความรู้ใหม่ๆ และมีความพยายามไต่หาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม
3. ขั้นการชั่งใจ (Evaluation stage) หมายความว่า บุคคลมีการคิดทบทวนไตร่ตรองถึงผลดี ผลเสียของความรู้ใหม่ๆ ที่อยู่ในใจ
4. ขั้นทดลอง (Trial stage) หมายความว่า บุคคลนำความรู้ใหม่ๆ ไปทดลองปฏิบัติ โดยเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อนเพื่อดูผลของการตัดสินใจในการยอมรับสิ่งนั้นๆ
5. ขั้นยอมรับ (Adoption stage) เป็นขั้นตอนตกลงใจ ที่จะนำวิทยาการความรู้ใหม่ๆ ไปปฏิบัติ

นพดล มโนงาม (2548) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่สมองตีความหรือแปลความหมายที่ได้จากการสัมผัสของประสาทต่างๆ ของร่างกายกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า ทำให้ทราบว่าสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นอะไร มีความหมายและลักษณะอย่างไร

สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การแปลหรือตีความจากสิ่งที่ประสาทสัมผัสกับสิ่งเร้าภายนอกร่างกาย ทำให้ทราบว่าสิ่งเร้าที่ได้สัมผัสนั้นเป็นอะไร มีลักษณะอย่างไร โดยอาศัยประสบการณ์เดิมทำการช่วยในการแปลความหมายต่างๆ ออกมา

สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ (2538) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยอาศัยอวัยวะสัมผัส เพื่อรับรู้ และใช้ประสบการณ์เพื่อแปลสิ่งนั้นตามประสบการณ์เดิมที่ได้สะสมมา

ประดินันท์ อุปรมย์ (2523) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลรับสัมผัสกับสิ่งเร้าแล้วใช้ประสบการณ์หรือความรู้เดิมในการแปลความหมายสิ่งเร้าที่ได้สัมผัสนั้น

ประนอม สรรชมาน (2524) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการที่เราารู้สึกได้ต่อสิ่งใดๆ เป็นต้นว่า ภาพคน สัตว์ สิ่งของ เสียงคน เสียงเพลง โดยเป็นการแปลการรับรู้ หรือการตีความเข้ากับความรู้สึก (Sensation) ให้ออกมาเป็นสิ่งที่มีความหมาย หรือที่เราเรียก เราเข้าใจ

วรวัฒน์ เกตุเพชร (2550) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของสิ่งเร้า ซึ่งไปกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัสให้เกิดการทำงานขึ้น และส่งรายละเอียดไปยังประสาทสัมผัส เพื่อส่งต่อไปยังสมองกระบวนการนี้เรียกว่าการสัมผัส

ประการที่สอง การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์จะได้รับนำมาประสมกับข้อมูลอื่นๆ กระบวนการนี้เรียกว่า การรับรู้ (Perception)

ประการที่สาม การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้รับรู้ อันหมายถึง ประสบการณ์เดิม แรงขับ ทศนคติ บุคลิกภาพ และอื่นๆ ของผู้รับรู้

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2545) กล่าวว่า การรับรู้ (Perception) หมายถึง เมื่อบุคคลใส่ใจในข้อมูลใดที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัส บุคคลก็จะรับรู้ข้อมูลนั้น และนำข้อมูลนี้เข้าสู่ความจำระยะสั้นต่อไป ข้อมูลที่รับรู้จะเป็นความจริงตามการรับรู้ (Perceived reality) ของบุคคลนั้น ซึ่งอาจไม่ใช่ความจริงเชิงปรนัย (objective reality) เนื่องจากเป็นความจริงที่ผ่านการตีความจากบุคคลนั้นมาแล้ว

ดารณี พานทองพาลุสุข (2532) กล่าวว่า การรับรู้ (Perception) หมายถึง อาการสัมผัสที่มีความหมาย (Sensation) ของบุคคลกับวัตถุหรือเหตุการณ์หนึ่งๆ โดยทางประสาทสัมผัสต่างๆ และมีการคิดพิจารณาตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับนั้นออกมาเป็นหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายตามความคิดของตนเอง โดยการที่บุคคลจะเกิดการรับรู้ขึ้นได้จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนหากเราไม่มีความรู้เดิมหรือสิ่งเรานั้นๆ ไปแล้วก็จะไม่มีการรับรู้ในสิ่งนั้น จะเหลือเป็นเพียงการสัมผัสธรรมดาเท่านั้น โดยมีกระบวนการรับรู้ (Perception Process) จากกระบวนการสัมผัสเป็นบันไดขั้นแรกของการรับรู้ หลังจากที่เราได้รับข้อมูลขั้นแรกจากอวัยวะรับสัมผัส (Sensory Organ) หรือเครื่องรับ (Receptor) แล้วเราก็จะนำมาตีความ (Interpret) อันเป็นบันไดขั้นที่สองของการรับรู้ กระบวนการรับรู้ สามารถแยกแยะได้ดังนี้คือ ข้อมูล หรือตัวกระตุ้นอันได้แก่ วัสดุ สิ่งของ หรือเหตุการณ์ จะผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัสต่างๆ อันได้แก่ การมองเห็นด้วยตา การได้ยินด้วยหู การได้สัมผัส หรือการได้ลิ้มชิมรส จากนั้นตัวกระตุ้นที่ถูกรับเข้ามาทางประสาทสัมผัสจะถูกคัดเลือกโดยคัดเลือกเอาแต่สิ่งที่สนใจ ในช่วงนี้จะมีการแปลความหมายของสิ่งที่รับเข้ามาโดยการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้เคยเรียนรู้เคยสัมผัสแล้วสะสมไว้กับสิ่งที่รับเข้ามาใหม่ในขณะเดียวกันก็นำเอาประสบการณ์ในอดีต ความเชื่อ และค่านิยม เข้ามาร่วมในกระบวนการของช่วงนี้จากนั้นก็ตีความหมายสิ่งที่รับเข้าไปออกมาเป็นความเข้าใจต่อสิ่งนั้น ดังนั้นคนจะแสดงพฤติกรรมตามความคิดความเข้าใจที่ได้ตีความหมายออกมา

กันยา สุวรรณแสง (2538) กล่าวว่า การรับรู้จะเกิดก็ต่อเมื่อมีสิ่งดังต่อไปนี้

1. สิ่งเร้าที่จะรับรู้
2. ประสาทสัมผัส และความรู้สึกลักษณะสัมผัส
3. ประสบการณ์เดิมและความรู้เดิม
4. การแปลความหมาย จากสิ่งที่สัมผัส

สายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง บุคคลได้เข้าใจได้ทราบถึง ความหมาย จากประสบการณ์เดิมที่ได้สะสมมาทำให้มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และมีความพอใจถึงหน้าที่ของชีวิต

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายการรับรู้ หมายถึง การยืนยันว่ารู้ รับรู้ว่า

สรุปความหมายของการรับรู้คือ การสัมผัสที่มีความหมาย การรับรู้เป็นการแปลความหมาย และเป็นการตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับออกมาเป็นสิ่งที่มีความหมาย หรือที่รู้จัก เข้าใจ ซึ่งในการแปลหรือตีความนี้จะต้องใช้ประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิม เพื่อใช้ในการแปลความหมาย ที่ได้จากสิ่งที่สัมผัสโดยมีปัจจัยทั้งภายนอกและปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการรับรู้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นเสมือนรากฐานชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเองสิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2541)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน “ทางสายกลาง” โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งจะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินั้น มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนคือ เริ่มแรกเป็นกรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา สิ่งที่สองคือ คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

“ความพอเพียง” นั้นประกอบด้วย 3 คุณลักษณะกล่าวคือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง “ความพอดี” ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วนดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนียามความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กันดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานกล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติเงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ทุกคนรู้จักดังกล่าวกว่าข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นว่าปรัชญานี้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ และไม่เพียงแต่เกษตรกรเท่านั้นที่จำนำเอาไปใช้ได้ ปรัชญานี้ยังนำไปใช้ได้กับทุกคน ทุกหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ซึ่งอาจจะต้องปรับให้เข้ากับหน่วยงานและองค์กรนั้นๆ และจากทฤษฎี สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้านดังต่อไปนี้

2.2.1 จากปรัชญาสู่ความเป็นจริง

จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้มีผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำทฤษฎีนี้ไปปฏิบัติและเห็นผลเป็นที่น่าสนใจเอาไว้มากมาย และยังทำให้ทราบว่าทฤษฎีนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เกษตรกรเท่านั้น และในที่นี่จะยกตัวอย่างข้อมูลจากนักวิชาการที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจที่ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปปรับใช้ในองค์กรไว้ ดังนี้

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2542) กล่าวโดยสรุปว่าเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ ความพอดีและสมดุล เพราะฉะนั้นอะไรที่พอดีและสมดุลจะทำให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนได้ในระยะยาว ถ้าจะขยายความเศรษฐกิจพอเพียงแบ่งออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ มีเหตุมีผลและมีภูมิคุ้มกัน โดยมีปัจจัยสนับสนุน 2 ข้อคือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่งทั้งหมดรวมแล้วก็คือความสมดุล เพราะถ้าไม่มีคุณภาพ ความรู้ก็เสียสมดุล ไม่ว่าจะชีวิต ครอบครัว องค์กรธุรกิจและประเทศก็ต้องใช้หลักการนี้ เพราะฉะนั้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงธุรกิจใช้ได้หมด ปัจจุบันก็มีทั้งบุคคล ชุมชน ที่ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่พอสมควร ขณะที่ธุรกิจก็มีองค์กรจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้เป็นองค์กรที่มุ่งกำไรสูงสุด องค์กรที่มีการป้องกันความเสี่ยง

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2545) กล่าวว่า มีข้อมูลชุดหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าจากการสุ่มตัวอย่างทั้ง 626 กลุ่ม ซึ่งรวบรวมกลุ่มตัวอย่างจากชุมชน ธุรกิจ เกษตรกร ปราชญ์ชาวบ้าน พบว่า ในสังคมไทยมีระดับการเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ 3 ระดับ (1) เข้าช่วย 488 ราย คิดเป็น 78 % (2) เข้าใจ 126 ราย คิดเป็น 20.1% (3) เข้าถึง 12 ราย คิดเป็น 1.9% โดยกลุ่มที่มีความเข้มข้นที่อยู่ในระดับการเข้าถึงมีองค์กรธุรกิจอยู่รวมกันด้วย 4-5 ราย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจยิ่งแต่ปัญหาก็คือ จะขยายปรัชญาที่กว้างขวางออกไปได้อย่างไร รวมถึงการตอบโจทย์ “วิธีการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรธุรกิจ” จากปรัชญาสู่ความเป็นจริง โดยใช้คุณลักษณะแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ข้อคือ พอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีมาจับ

ความพอประมาณ ที่มีความพอดีไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล...ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นโดยพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลการกระทบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว...เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตความพอประมาณที่จะนำไปสู่การสร้างสมดุลให้ธุรกิจ การผลิตและการบริโภคในระดับพอประมาณ เช่น ยามไม่มีรายจ่ายเกินรายได้ โดยลดหนี้สินต่อทรัพย์สินและหนี้สินต่อทุนลงมาให้ความพอดี หรือมีขนาดที่เท่าๆ กัน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่แค่เกษตรกรเท่านั้นที่นำไปปฏิบัติได้ แต่ถ้าเรารู้จักปรับให้เข้ากับหน่วยงานหรือองค์กร ก็สามารถนำไปปฏิบัติได้เช่นกัน

2.2.2 จากแนวคิดสู่ภาคปฏิบัติ เส้นทาง“เศรษฐกิจพอเพียง”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเรื่องความ “พอมีพอกิน” ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของ “เศรษฐกิจพอเพียง” แม้จะมีการพูดถึงแนวคิดอย่างกว้างขวางใน 31 ปี หลังแต่การนำมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจยังคงไม่กว้างขวางนัก คำถามสำคัญคือ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถ

นำมาปรับใช้ในธุรกิจได้จริงหรือ ท่ามกลางการแข่งขันที่สูง ธุรกิจจะดำรง “ความพอเพียง” ได้อย่างไร และในฐานะองค์กรแสวงหากำไร

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2545) กล่าวว่า “ธุรกิจเอกชนสามารถประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่พิสูจน์ว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในวงเกษตรกรรม เรื่องหนึ่งคือพระราชดำรัสที่พระเจ้าอยู่หัวเคยให้ไว้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้ให้เห็นชัดเจนอยู่แล้วว่า ธุรกิจสามารถนำไปปฏิบัติได้ และจากการทำวิจัยโครงการศึกษาและจัดทำฐานข้อมูลกลุ่ม/องค์กร/พื้นที่ ที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตในระยะที่ 1 ก็พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 626 กลุ่ม พบว่ามีธุรกิจอยู่ในนั้นด้วย”

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จที่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เกษตรกรรมเท่านั้น ทุกหน่วยงานทุกองค์กรยังสามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับงานและองค์กรของตนเองได้

2.2.3 การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการแก้ปัญหาสังคม และความยากจน

เกษตรกรในอดีตมีชีวิตที่เรียบง่าย และด้านการผลิตจะทำการผลิตเพื่อการบริโภคโดยอาศัยธรรมชาติตามสภาพแวดล้อม มีการปลูกพืชหลากหลายชนิดคละกัน ทั้งพืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชสมุนไพร พืชใช้สอย ในลักษณะของสวนพืชเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ทางนิเวศวิทยาซึ่งกันและกันมีความต้องการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตแตกต่างกันไป เกี่ยวกับแสงแดดอุณหภูมิ ความชื้น ดิน เป็นต้น เช่น พืชทรงพุ่มขนาดเล็กต้องการแสงน้อยอยู่ใต้พืชที่ทรงพุ่มใหญ่ การทำลายของโรคแมลงที่เกิดขึ้น ก็จะเป็นการควบคุมพืชบางชนิดให้มีปริมาณเหมาะสมในระบบนิเวศของพืช พืชที่ขึ้นปะปนหรือคละกันมีคุณสมบัติช่วยยับยั้งการระบาดของโรคแมลงพืชชนิดอื่นได้ ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ต่อมามีการพัฒนาเป็นระบบการเกษตร เพื่อบริโภคและจำหน่ายจนถึงปัจจุบัน เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศมุ่งเพิ่มรายได้ จึงทำการเกษตรเพื่อจำหน่าย ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกมากขึ้น ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น กอปรกับเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ต้องหันกลับมาทำการเกษตรเพื่อบริโภคและจำหน่ายในลักษณะทางเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เศรษฐกิจพอเพียงอาจจะขยายความได้ว่าเป็นการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียงกับตนเอง ครอบครัว และชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญต้องรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรู้จักการนำทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขความสบายและพอเพียงกับตนเอง

การจะเป็นเสียได้นั้นไม่สำคัญสำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน

แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเอง

อันนี้ก็เคยบอกว่า..ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง

จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป

แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร

บางสิ่งที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการขายได้

แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนพรรษา 4 ธันวาคม 2540)

การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว
2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว

เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว เป็นความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลตามกระแสวัตถุนิยมมีอิสรภาพในการประกอบวิชาชีพเดินทางสายกลาง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ การดำเนินวิถีชีวิตทางสายกลาง “เศรษฐกิจพอเพียง” ยึดหลักการพึ่งพาตนเองดังนี้

ด้านจิตใจ รู้จักทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตใจสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวมสร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวมคำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ด้านสังคมและชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างเครือข่ายชุมชน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการอย่างชาญฉลาด รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ด้านเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีพื้นฐานและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การออม สะสมเป็นเงินทุน (การออมเป็นการสร้างวินัยในเรื่องของการใช้จ่ายภายในครัวเรือน เป็นการพัฒนาและสร้างครัวเรือนให้มีศักยภาพในประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ พูน และเพื่อประโยชน์ของครัวเรือนในอนาคต อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมต่อไปสู่การสร้างระบบภูมิคุ้มกันของครัวเรือน เมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤตจึงประกอบไปด้วย ออมเงิน ออมต้นไม้ ออมทรัพยากร เช่น น้ำ ดิน พลังงานฯลฯ ออมสัตว์ ออมความรู้ ออมกัลยามิตร)

ด้านหลักพระพุทธศาสนา

1. การลด ละ เลิกอบายมุข หมายถึง การสร้างจิตสำนึกและความนึกคิดตามแนวทางของศาสนา ค้นความสุข ความอบอุ่นให้ครอบครัว

อบายมุข หมายถึง หนทางที่นำไปสู่ความเสื่อม 4 ประการ

- 1) เป็นนักเลงผู้หญิง ก่อให้เกิดการเสียทรัพย์เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์
- 2) เป็นนักเลงสุรา บั่นทอนสุขภาพร่างกายทำให้ประกอบการทำงานไม่เต็มที่
- 3) เป็นนักเลงการพนัน เป็นมูลเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทไม่เป็นที่ไว้วางใจ
- 4) คบคนชั่วเป็นมิตร ย่อมนำไปสู่ความเสื่อมเสียทั้งปวง

2. ธรรมะแห่งความสำเร็จ

- 1) อัตตาหิ อัตตานุโน โภ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”
- 2) สปัริสธรรม 7 “ธรรมะแห่งความไม่ฉิบหาย”
- 3) อิทธิบาท 4 “ธรรมะแห่งความสำเร็จ”
- 4) อริยสัจ 4 “ความจริงอันประเสริฐ”

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทุกคนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้โดยอาศัยหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ท่ามกลางสังคมที่วุ่นวาย สังคมที่เกิดการแข่งขัน หรือแม้แต่สังคมที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าทุกคนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะทำให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว

กิจกรรมการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว มีการดำเนินงานในกิจกรรม 4 ด้านดังนี้

1. การจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การให้ทุกครอบครัวรู้จัก รู้จ่าย รู้รายได้ รู้ประหยัด การให้บุคคลหรือครอบครัว สามารถจัดบันทึกและวิเคราะห์รายรับและรายจ่ายได้อย่างเป็นประจำและส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกครัวเรือน ใช้จ่ายในการกิจครัวเรือน 3 ส่วน และเก็บออก 1 ส่วน

2. บ้านเรือนน่าอยู่ หมายถึง บ้านและครอบครัวที่มีความพอเพียงและความพอดี ดังนี้

ด้านจิตใจ สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอมนึกถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

ด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักผนึกกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างหลากหลายรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป

ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง และสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

3. การออม หมายถึง การสร้างวินัยในเรื่องของการใช้จ่ายภายในครัวเรือน เป็นการพัฒนาและสร้างครัวเรือนให้มีศักยภาพในประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ทุน และเพื่อประโยชน์ของครัวเรือนในอนาคต อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมต่อไปสู่การสร้างระบบภูมิคุ้มกันของครัวเรือน เมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤต จึงประกอบไปด้วย ออมเงิน ออมต้นไม้ ออมทรัพยากร เช่น น้ำ ดิน พลังงาน ฯลฯ ออมสัตว์ ออมกลยามิตร ออมความรู้

4. เกษตรยั่งยืน หรือเกษตรประณีตคือ การทำเกษตรที่มีกิจกรรมเกื้อกูลกันในพื้นที่อันจำกัดเพื่อให้เพียงพอต่อการยังชีพและมีรายได้ต่อเนื่องตลอดทั้งปี มีวิธีการคือ

1) แบ่งปันพื้นที่เป็นสัดส่วน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ พื้นที่เพาะปลูก พื้นที่เลี้ยงสัตว์

2) เน้นกิจกรรมที่เกื้อกูลกันของพืชและสัตว์ ให้เกิดระบบนิเวศน์ที่สมดุลรวมไปถึงเป็นการปรับปรุงดิน แผนการตลาด แผนเวลา

5. การลด ละ เลิกอบายมุข หมายถึง การสร้างจิตสำนึกและความนึกคิดตามแนวทางของศาสนา คือนความสุข ความอบอุ่นให้ครอบครัว

อบายมุข หมายถึง หนทางนำไปสู่ความเสื่อม 4 ประการคือ

- 1) เป็นนักเลงผู้หญิงก่อให้เกิดการเสียทรัพย์เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์
- 2) เป็นนักเลงสุราบั่นทอนสุขภาพร่างกายทำให้ประกอบกิจการงานไม่เต็มที่
- 3) เป็นนักเลงการพนันเป็นมูลเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทไม่เป็นที่ไว้วางใจ
- 4) คบคนชั่วเป็นมิตรยอมนำพาไปสู่ความเสื่อมเสียทั้งปวง

สุขของคฤหัสถ์ 4 หมายถึงความสุขของผู้ครองเรือนพึงมี 4 ประการคือ

- 1) ความสุขที่เกิดแต่ความมีทรัพย์
- 2) ความสุขที่เกิดแต่การจ่ายทรัพย์บริโภคดี
- 3) ความสุขที่เกิดแต่ไม่เป็นหนี้สิน
- 4) ความสุขที่เกิดแต่การประกอบกิจการงานที่ปราศจากโทษ

จากกิจกรรมการดำเนินงานระดับบุคคล ผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรย่อยในการวิจัยจากข้อมูลนี้จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่เกิดจากการปฏิบัติจริง และจะทำให้ทราบว่าการดำเนินงานระดับบุคคลอยู่ในระดับใด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลนี้ไปปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการที่ดีต่อไป

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน เป็นเศรษฐกิจเพื่อการเกษตรที่เน้น “การพึ่งพาตนเอง” เกษตรกรจะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดินโดยเฉพาะแหล่งน้ำและกิจกรรมการเกษตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรเอง ด้วยการนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง : ฐานการผลิตความพอเพียง มาใช้ในไร่นาของตนเอง โดยเริ่มจากการผลิตจะต้องทำในลักษณะพึ่งพาอาศัยทรัพยากรในไร่นาและทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ให้มีความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรในไร่นา มีกิจกรรมเกื้อกูลกันกิจกรรมเสริมรายได้ ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานอย่างเต็มที่ลดต้นทุนการผลิตตลอดจนการผสมผสานกิจกรรมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรในไร่นา ได้แก่ การทำงานการเกษตรผสมผสาน หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เช่น

ข้าว : พืชอาหารหลักของคนไทยสำหรับบริโภคในครอบครัว

สระน้ำ : แหล่งน้ำในไร่นาและเลี้ยงสัตว์น้ำ

พืชผัก : ใช้บริโภคในครัวเรือน ช่วยลดรายจ่ายประจำวัน

พืชสมุนไพร : เป็นอาหารและยาพื้นบ้าน

ไม้ยืนต้นและไม้ใช้สอย : ใช้เป็นไม้พินทำโรงเรือนและเครื่องจักสาน

เลี้ยงสัตว์ : แหล่งอาหารโปรตีนและเสริมรายได้

ไม้ดอกไม้ประดับ : เพื่อความสวยงามพักผ่อนจิตใจและเสริมรายได้

ปุยหมัก : บำรุงดินรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

การเลี้ยงปลาในนาข้าว

ผลผลิตจากข้าวเป็นอาหารปลา

ปลากินแมลงเป็นศัตรูข้าว

มูลปลาเป็นปุ๋ยต้นข้าว

การปลูกผักกับการเลี้ยงไก่	ไก่อินเศษพืชผัก
มูลไก่เป็นปุ๋ยสำหรับพืชผัก	การใช้ทรัพยากรในไร่นา
มูลสัตว์เป็นปุ๋ยคอก	เศษหญ้าใบไม้ทำปุ๋ยหมัก
พืชผักเป็นอาหารปลา	ฟางข้าวใช้เพาะเห็ด
ปุ๋ยหมัก คลุมดิน อาหารสัตว์	เกษตรผสมผสาน
ใช้แรงงานในครอบครัวทำกิจกรรม	ลดรายจ่าย และเสริมรายได้

แปรรูปและถนอมอาหาร เช่น พริกแห้ง มะนาวดอง กุ้งตาก ไข่เค็ม กระเทียมดอง ผักกาด น้ำพริกเครื่องแกง จักรสานหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ เช่น ดอกไม้ เครื่องใช้และเครื่องจักรสานจากผักตบชวา ไม้ไผ่ กัลวล

แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงสำหรับเกษตรกร ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ขั้นคือ

ขั้นที่หนึ่ง มีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดจัดการใช้สอย

ขั้นที่สอง รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการการศึกษา การพัฒนาสังคม ฯลฯ

ขั้นที่สาม สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล

การประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำได้ดังนี้

- 1) ทำไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสาน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ปลูกผักสวนครัวลดรายจ่ายด้านอาหารในครอบครัว
- 3) ใช้ปุ๋ยคอกและทำปุ๋ยหมักใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อลดรายจ่าย และช่วยปรับปรุงบำรุงดิน
- 4) เพาะเห็ดฟางจากข้าวและเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา
- 5) ปลูกไม้ผลสวนหลังบ้านและไม้ใช้สอย
- 6) ปลูกพืชสมุนไพรช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย
- 7) เลี้ยงปลาในร่องสวนในนาข้าวและสระน้ำเพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริม
- 8) เลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ประมาณ 10-15 ตัว เพื่อเป็นอาหารต่อครอบครัวโดยใช้ข้าวเปลือก รำปลายข้าวจากการทำนา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูก พืชไร่เศษพืชผัก จากการปลูกพืชผัก

9) การทำก๊าซชีวภาพจากมูลสุกร หรือวัวเพื่อใช้เป็นพลังงานในครัวเรือน

10) ทำสารสกัดชีวภาพ จากเศษพืชผักผลไม้และพืชสมุนไพร ใช้ในไร่นา

การดำเนินชีวิตในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการประกอบอาชีพตามทรัพยากรและบริหารจัดการทุนที่มีอยู่โดยอาศัยความรู้ ความสามารถเพื่อให้เกิดความพอเพียงในลักษณะพออยู่พอกินก่อให้เกิดความสุขความสบายภายในครอบครัวหากเหลือจากการดำรงชีวิตสามารถนำไปแลกเปลี่ยนขายเพื่อเป็นรายได้และเก็บออกเป็นเงินทุนสำรองต่อไป

กิจกรรมการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

กิจกรรมการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน มีการดำเนินงานในกิจกรรม 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคือ การบำรุงรักษา อนุรักษ์ต้นน้ำธาร คลอง หนอง บึง ปลุกต้นไม้เพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติ เพิ่มความร่มรื่น เชี่ยวขจี รักษาความสะอาด ของบ้านเรือน และดูแลชุมชนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. ชุมชนเรียนรู้ (ภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่บ้าน)

1) การจัดอบรมโครงการโรงเรียนแก้งคน ศูนย์พัฒนาอาชีพและเสริมสร้างการมีงานทำ

2) โครงการอบรมเด็กกรักถิ่น เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของเกษตรกรได้เปลี่ยนแนวความคิดหันกลับช่วยเหลือผู้ปกครองในเวลาว่าง ในการทำเกษตรผสมผสาน และเป็นการฝึกให้เด็กและเยาวชนมีงานทำในถิ่นของตนเองเพื่อห่างไกล ยาเสพติด

3) หลักสูตรการพัฒนาแหล่งน้ำและเศรษฐกิจพอเพียง

3. แผนชุมชน หมายถึง

แนวคิดชุมชนร่วมคิด ร่วมกำหนดกิจกรรม ร่วมดำเนินการตามแผน ใช้ทุนทางสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความเข้มแข็ง และเศรษฐกิจชุมชน ดูแล ช่วยเหลือ เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส

ขั้นตอน เวทีชี้แจง จัดเตรียมแกนนำ เวทีชาวบ้าน รวบรวมข้อมูล ศักยภาพของชุมชน ประชาพิจารณา วิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมจากแผนสู่การปฏิบัติติดตามประเมินผล

4. วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กระบวนการทำและวิเคราะห์แผนชุมชนเป็นการจัดการทุน ของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเรียนรู้เป็นหัวใจ การพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมายประกอบด้วย ลักษณะสำคัญ 7 ประการ

1) ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ

2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน

3) ทรัพยากรหรือวัตถุดิบมาจากชุมชนหรือจากภายนอก

4) ริเริ่ม สร้างสรรค์ นวัตกรรมของชุมชน

5) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล

6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ

7) มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

5. ยกย่องเชิดชูคนดี มีคุณธรรม

จากกิจกรรมดำเนินงานในระดับชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัว แปรย่อยของงานวิจัย ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลจากการปฏิบัติจริง และจะทำให้รู้ว่ากิจกรรมระดับชุมชนมี การดำเนินงานอยู่ในระดับใด และทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไป ปรับปรุงเพื่อให้เกิดผลที่ดีต่อโครงการต่อไป

2.2.4 การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

ปรัชญาเศรษฐกิจคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในแนวทางปฏิบัติได้ทุกระดับ ทุกภาคส่วนในทุกอาชีพ และในทุกวงการ อย่างแท้จริงตั้งแต่การที่เรานำไปใช้ในระดับของครอบครัวเล็กๆ ที่เป็นเกษตรกรเราเรียกว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น อันนี้คือส่วนหนึ่งของการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ แต่พอไปในระดับที่สูงๆ ขึ้นก็ปรากฏว่า การใช้การตีความเกิดความสับสนขึ้น จึงขออธิบายตรงนี้เพิ่มเติมว่า เดิมทีเดียวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นปัญหาของประเทศ ปัญหาของสังคม ปัญหาของประชาชน ที่จะเกิดขึ้นมาก่อนที่ประเทศจะเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจเสียด้วยซ้ำ จึงทรงมีความคิดที่จะเตือนสติหรือบอกให้ประชาชนได้ทราบ แต่เมื่อความคิดที่เกิดขึ้น ต้องอาศัยภาษาที่จะมาอธิบายความคิดนี้เพื่อที่จะสื่อให้ทุกคนเข้าใจได้ ภาษาที่เราใช้เป็นภาษาที่ถูกจำกัด เท่าที่มีในพจนานุกรมเล่มหนึ่งที่ราชบัณฑิตฯ กำหนดขึ้นฉะนั้น เมื่อดูตามความเป็นจริงแล้ว ปรากฏว่าสภาพของสังคมไทยก็ดี การดำเนินชีวิตก็ดี โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจของคนไทย ปรากฏว่าเต็มไปด้วยความไม่พอต่ออย่างยั่งยืนจึงเกิดปัญหาขึ้นจากการขาดความพอเพียงขาดคุณธรรม ขาดความรู้ เต็มไปด้วยความอยากได้ อยากมี หรือความโลภ ค่อนข้างมาก จึงมีการลงทุน มีการกระทำต่างๆ ที่ไม่ได้ใช้วิชาความรู้ที่ถูกต้อง และรอบคอบแม้แต่่น้อย เพราะฉะนั้นในการที่เราจะบอกกับสังคมด้วยภาษาที่จะเลือกจากพจนานุกรมออกมาอธิบายได้ที่เหมาะสมที่สุดคือ ให้รู้จักความพอเพียง จึงทรงเลือกคำว่า พอเพียงมาใช้ฉะนั้นคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นคำที่เหมาะสมกับสภาวะสังคมไทยที่ผ่านมาและในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2547ข)

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับจิตสำนึก ระดับปฏิบัติ และระดับปฏิบัติคือ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

ระดับจิตสำนึก เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในชุมชนแต่ละคนตระหนักถึงความสุขและความเข้าใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี มีความสันโดษ และรู้สึกถึงความพอเพียงคือ ดำเนินชีวิต “อย่างสมถะ” ประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเอง ได้อย่างถูกต้องไม่ให้อดยาก หรือโลภแล้วดักดวง หรือเบียดเบียนผู้อื่นจนเกิดความจำเป็นแต่คิดเผื่อแบ่งปันไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนด้วยโดยยึดมั่นหลักการ 3 ประการคือ

- 1) การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง
- 2) การคิดพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน
- 3) การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ระดับปฏิบัติ ในการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับปฏิบัติ แบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ

- 1) พึ่งตนเองได้
- 2) อยู่ได้อย่างพอเพียง
- 3) อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร
- 4) อยู่ดียังขึ้นด้วยการเรียนรู้

ระดับปฏิเวธ คือผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ เป็นการให้สมาชิกในแต่ละชุมชนได้พัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยเริ่มจากการพัฒนาจิตใจให้เกิดความพอเพียงในทุกะดับของการดำเนินชีวิต ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และขยายผลไปจนถึงในระดับสังคม (กรมพัฒนาชุมชน. 2548)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการประมวลพระราชดำริทั้งในเอกสารทางราชการ และตัวอย่างที่ทรงดำเนินงานมาศึกษา นอกจากภาคเกษตรกรรมแล้วยังสามารถประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจในอนาคตและพาณิชยกรรมได้ดังนี้

1. ใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้องหลักวิชาการแต่มีราคาถูก
2. ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีคุณภาพสูงสุด
3. เน้นการจ้างงานเป็นหลักโดยไม่นำเทคโนโลยีมาทดแทนแรงงานยกเว้นในกรณีที่เป็น

จำเป็น

4. มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารและการจัดการ
5. ไม่โลภมากเกินไปและไม่เน้นกำไรระยะสั้นเป็นหลัก
6. ซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการและไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ไม่เอาเปรียบแรงงาน

หรือลูกค้า ตลอดจนไม่เอาเปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ

7. เน้นการกระจายความเสี่ยงต่ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินความสามารถในการบริหารและการจัดการ

8. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อหนี้จนเกินความสามารถในการบริหารและการจัดการ

9. เน้นการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นและตอบสนองตลาดในท้องถิ่น ภูมิภาค ตลอดจนภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศเป็นหลัก

วีระ สำเนียงแจ่ม (2549) กล่าวว่า การเรียนรู้แก่นแท้ของการแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาเหตุด้วยควมมีสติรอบคอบใช้ปัญญาพิจารณาค้นหาเหตุผล สิ่งสำคัญคือ จริยธรรมของบุคคลในการดำเนินชีวิตร่วมกับการดำเนินธุรกิจทุกประเภทถ้ารู้จักนำข้อมูลที่ได้จากการชี้แนะของผู้ที่มีประสบการณ์ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับสังคมทุกระดับ ดังนี้

1. ระดับบุคคลและครอบครัว

1.1 สามารถให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนใน 5 ด้านได้แก่ จิตใจ สังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 รู้จักคำว่า“พอ”และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

1.3 พยายามพัฒนาตนเองเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความชำนาญ

1.4 มีความสุขและความพึงพอใจกับชีวิตที่พอเพียงยึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

2. ระดับชุมชน

2.1 มีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยอาศัยภูมิปัญญาและความสามารถของตนและชุมชน

2.2 มีการความเอื้ออาทรระหว่างสมาชิกชุมชนให้เกิดพลังทางสังคม

2.3 เกิดการพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่าง ๆ

3. ระดับรัฐหรือระดับประเทศ

3.1 ชุมชนและสังคมหลายๆ แห่งเกิดการร่วมมือกันพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีการวางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียงและพร้อมก่อนจึงค่อยๆ ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญขึ้นเป็นลำดับๆ ต่อไป (สุเมธ ตันติเวชกุล. 2549)

สรุปความหมายของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้ในทุกระดับ ทุกภาคส่วน ทุกอาชีพ และทุกวงการ อย่างแท้จริงตั้งแต่การที่เรานำไปใช้ในระดับของตนเองและครอบครัว รวมถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในระดับชุมชน และประเทศชาติ

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2555)

การพัฒนาเศรษฐกิจโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถูกนำมาดำเนินการต่อให้อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์สู่ความพอเพียง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้านคือ คน ชุมชน โครงสร้างเศรษฐกิจ การจัดการทรัพยากร และการสร้างธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์แรก คือ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาคนทั้งในมิติของจริยธรรมและมิติของความรู้ มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขยั่งยืน โดยนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ทั้งการเร่งการปฏิรูปการศึกษา การขยายรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับการพัฒนาด้านจิตใจ เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมฐานความรู้ และเพิ่มขีดความสามารถของประเทศโดยได้ตั้งเป้าหมายเมื่อเสร็จสิ้นแผนฯ 10 ว่าจะมีจำนวนปีศึกษาเฉลี่ยเป็น 10 ปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ 55 แรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของแรงงานทั้งประเทศ และมีแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 4-5 จำนวนบุคลากรการวิจัย 8 คน ต่อประชากร 10,000 คน การลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ อัตราการสูบบุหรี่ของคนไทยต่ำกว่าร้อยละ 15 และผู้อยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่สอง คือ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ในฐานการใช้งบประมาณ การใช้ทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน ขบวนการจัดทำแผนชุมชน ในการสร้างความสมดุลระหว่างหนี้สินและรายได้ของชุมชน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้าน และจะบริหารจัดการอย่างไร ส่วนหน้าที่ของรัฐบาลจะเข้ามาเสริมในด้านชุมชน ถ้าวันนี้ไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนที่แยกออกต่างหาก รัฐธรรมนูญที่กำหนดการกระจายอำนาจไป จะเป็นเพียงการให้เงินลงไปเท่านั้น แต่เงินไม่ได้บวกกับปัญหาก็จะไม่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่สาม คือ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนจากปัญหาในด้านเศรษฐกิจภัยโครงสร้างการผลิตและการบริการยังไม่สมดุล จึงต้องมีการปรับโครงสร้างด้าน

เศรษฐกิจ เน้นการผลิตที่เป็นเชิงมูลค่าเพิ่ม เริ่มกระจายความเสี่ยงการผลิตจากการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมอย่างเดียวยาวสู่ภาคบริการ และเน้นจุดแข็งในด้านการเกษตรเข้าสู่อุตสาหกรรม การเกษตร สร้างความมั่นคงของอาหารในระดับชุมชน เน้นการออมเพื่อเป็นฐานในการลงทุนในอนาคต เน้นยุทธศาสตร์เรื่องพลังงานที่จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ตั้งเป้าหมายให้เศรษฐกิจระดับมหภาคมีเสถียรภาพ อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงานอยู่ในระดับสาธารณสุขและฐานะการคลังอยู่ในกรอบการคลังที่ยั่งยืน นอกจากนี้เศรษฐกิจภายในยังต้องเข้มแข็งและมีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับขนาดเศรษฐกิจโดยรวม และสามารถมีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความผันผวนตลาดโลกได้

ยุทธศาสตร์ที่สี่ คือ การพัฒนาบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ได้วางแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ 4 แนวทางคือ

1. การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศน์ เพื่อความยั่งยืนของฐานการผลิต การดำรงชีวิตและพึ่งตนเองของสังคมชุมชน
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. การบริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อสร้างพื้นฐานของการพัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีที่นำไปสู่การยกระดับความสามารถ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ห้า คือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน การปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น ปรับโครงสร้างกลไกและกระจายการจัดสรรทรัพยากรภาครัฐไปสู่ภูมิภาคท้องถิ่นและชุมชน กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรับผิดชอบจัดบริการสาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสร้างความเจริญเศรษฐกิจ สังคม แก่ท้องถิ่น ชุมชนได้อย่างแท้จริง ส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้เข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือระหว่างภาคราชการ บ้าน วัด โรงเรียน และสื่อในการปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องธรรมาภิบาล ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็งสุจริต และมีธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นแผนที่มีความท้าทายด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาชี้หน้า โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักของการทำแผนไปสู่ระดับที่มีความสมดุล และการสร้างภูมิคุ้มกันผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ การสร้างโอกาสในการเข้าสู่ความรู้ และการส่งเสริมจริยธรรม ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริตและความเพียร เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน

หลักการของแผนฯ 10 คือ

1. การพยายามวางให้เป็นแนวยุทธศาสตร์มากกว่าแผนงานวางเป้าหมายในเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณใช้หลักของการพัฒนาเข้าสู่สังคมที่มีความสุขที่ยั่งยืน โดยไม่พยายามไปกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา เพราะหากตั้งเป้าหมาย น้ำหนักจะมุ่งไปสู่เป้าหมายที่เป็นตัวเลขหมดที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ไม่บรรลุเป้าหมายทางสังคม เพราะความสำคัญถูกเน้นไปที่เป้าหมายที่ชัดเจนกว่า

2. ให้น้ำหนักว่ารัฐบาลจะต้องมีบทบาทอะไรแต่ผู้เดียว หรือให้น้ำหนักไปอยู่ที่ภาครัฐอย่างเดียว แต่เน้นภาคีของการพัฒนา ซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นช่วงสัญญาภาคเป็นหลักทางการเมืองแต่จะเขียนบทบาทของทุกภาค ทั้งรัฐ เอกชน องค์กร รัฐวิสาหกิจ ในการร่วมกันพัฒนาประเทศ

3. เน้นเรื่องการสร้างโอกาสในการสร้างความรู้ และการสร้างปัญญาเป็นหลักเน้นเรื่องโอกาสเข้าสู่บริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐมากขึ้น ทั้งการศึกษา สาธารณสุข ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสร้างแนวทางเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และแนวทางพัฒนา เริ่มตั้งแต่คน ครอบครัว ชุมชน รัฐ ประเทศ และชองการวางแผนระดับชุมชนที่เชื่อมโยงกับแผนชาติมากขึ้นโดยกระบวนการแรกที่ทำให้การทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ซึ่งได้พิจารณาบริบทของการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม ภัยธรรมชาติ นวัตกรรมของเทคโนโลยี การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงทางรสนิยม และวัฒนธรรมที่กระทบกับคนทุกคนในประเทศโดยการออกไปสำรวจความคิดเห็น 108 หมู่บ้านทั่วประเทศว่าชาวบ้านเข้าใจอย่างไร บทสรุปที่ได้มาชาวบ้านเห็นว่า 5 ตัวหลักที่มอง มีผลกระทบลงไปถึงหมู่บ้าน และสิ่งที่เราได้สะท้อนกลับมาคือ เงินไม่ใช่สิ่งที่สร้างความสุขให้ชุมชน เศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนและครอบครัวเท่านั้น ซึ่งตรงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องการปฏิบัติไปสู่ความสุขหรือความสมดุลและความพอเพียง จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนที่ 2 คือ เป้าหมายความสุขของคนในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเสาหลักในทุกระดับของประเทศ จึงกำหนดเป็น 5 ยุทธศาสตร์ แผนฯ 10 จะแตกต่างจากแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา ที่กำหนดโครงการแต่เป็นการวางแผนวางแนวทางสร้างความสมดุลในระบบเศรษฐกิจ สร้างภูมิคุ้มกัน ใช้อำนาจความรู้ในการขับเคลื่อน ส่งเสริมด้านจริยธรรม แต่ก่อนเรากำหนดเลยว่ารัฐต้องทำอะไร ชุมชนควรจะทำอะไร

ตัวชี้วัดคืออะไร เป็นสิ่งที่ยากที่สุดของการทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป้าหมายของแผนนี้คือ ความร่วมมือที่จะขับเคลื่อนแผนมากกว่ารูปธรรม ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ก็ใช้ยุทธศาสตร์นี้แต่สิ่งที่ขาดคือ พลังของแผ่นดินที่จะขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามเป้าหมายของแผนฯ 10 จะถูกวัด โดยว่ารัฐบาลเอาแผนนี้ไปทำแผนบริหารราชการแผ่นดินหรือไม่ และจะเป็นตัวชี้วัดว่า ความสามารถที่จะผลักดันแผนไปสู่ความสุขที่ยั่งยืน จะทำได้อย่างไรต่อเนื่องไปถึงระบบเศรษฐกิจว่า จะมีแรงต้านทานภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นอย่างไร อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไร

การพัฒนาตามแนวทางนี้กับเวลา 5 ปี อาจจะไม่เห็นรูปธรรมชัดเจน ทุกครั้งเราเร่งเพราะต้องการ 5 ปี เป้าหมายเศรษฐกิจจึงถูกนำขึ้นมาอ้างอิง เพราะเป็นเป้าที่เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมแต่ครั้งนี้อาจต้องรอไป แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กว่าจะเห็นความชัดเจนของการเข้าสู่เป้าหมาย

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่สภาพัฒน์เปรียบเสมือนแนวทาง แต่ในทางปฏิบัติต้องมาดูแลจัดการแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และดูแลงานของชุมชน ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงขึ้นมา หน้าที่ของสภาพัฒน์ จึงไม่หยุดอยู่เพียงแค่ทำแผนฯ 10 แต่ยังต้องเดินหน้าต่อไปในการเข้าไปช่วยการทำแผนของรัฐ สภาพัฒน์ต้องเข้าไปกระตุ้นกระบวนการของชุมชน สภาพัฒน์ต้องเข้าไปร่วมช่วยทำแผนของรัฐกับภาครัฐในการกระตุ้นการปรับโครงสร้างต่างๆ เพื่อให้แผนที่ออกมาเป็นแผนปฏิบัติการและเป็นแผนในการขับเคลื่อนอย่างแท้จริงการขับเคลื่อนของแผนในอนาคตใน 5 ปีข้างหน้าสภาพัฒน์ต้องมี

5 กลุ่มงานที่ต้องผลักดันให้ 5 แนวทางนี้ ทำรายงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่มากระทบเราเพื่อปรับแก้ไข การทำรายงานของสภาพพัฒนาต่อเนื่องใน 5 ปี ข้างหน้ายอมรับว่าหนักและยากมาก แต่ก็ต้องทำอย่างเต็มที่

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และจากข้อมูลที่ปรากฏในแผนฯ ทำให้ทราบว่ายังมีประเด็นที่ต้องศึกษาวิจัยเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติอีกมาก และงานวิจัยนี้จะมีประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่จะนำข้อมูลไปขยายผลต่อไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและผู้นำชุมชน

ผู้นำ (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ ในขณะที่ผู้นำบางคนนำอย่างไร นอกจากผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่เต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเกลียดชังและพร้อมที่จะร่วมกันขับไล่ผู้นำให้ไปจากองค์การ (ณพงศ์ นันทราทิพย์. 2550:10-11)

นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ (Leadership) และผู้นำ (leader) ดังนี้

ณพงศ์ นันทราทิพย์ (2550:10-11) ให้ความหมายผู้นำคือ บุคคลที่มีความสามารถและมีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่ม เป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำที่ได้รับมอบหมายบุคคลอื่นในกลุ่มที่เหลือก็คือ ผู้ตาม แม้จะเป็นหัวหน้ากลุ่มย่อย หรือผู้ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ก็ตามที่สามารถในการชักจูงให้คนอื่นทำงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามต้องการที่ตั้งไว้

กวี วงศ์พุด (2535: 14-15 อ้างใน ณพงศ์ นันทราทิพย์. 2550 : 10-11) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำไว้ 5 ประการ คือ

1. ผู้นำหมายถึง ผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่ม เปรียบเสมือนแกนของกลุ่ม เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง

2. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่วางไว้ แม้แต่เพียงชี้แนะให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่มออกนอกกลุ่มนอกทางด้วย

3. ผู้นำหมายถึงบุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำของกลุ่มซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะทางสังคมมิติของบุคคลเป็นฐาน และสามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำได้

4. ผู้นำหมายถึงบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่างคือสามารถสอดแทรกอิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด

5. ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการ เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

บุญทัน ดอกไธสง (2535:266 อ้างใน ณพงค์ นันทราทิพย์. 2550 : 10-11) ได้สรุปเกี่ยวกับผู้นำไว้ว่า ผู้นำ (Leader) หมายถึง

1. ผู้มีอิทธิพล มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อกลุ่มชน เพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

2. เป็นผู้นำและแนะนำ เพราะผู้นำต้องคอยช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามความสามารถ

3. ผู้นำไม่เพียงแต่ยืนอยู่เบื้องหลังกลุ่มที่คอยแต่วางแผนและผลักดัน แต่ผู้นำจะต้องยืนอยู่ข้างหน้ากลุ่ม และนำกลุ่มปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้งหรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ เช่น การชี้แนะ สั่งการ และช่วยเหลือให้กลุ่มสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

องค์ประกอบของผู้นำชุมชน

จากการศึกษาองค์ประกอบของผู้นำชุมชน ของปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2546: 336-337) สรุปได้ว่าองค์ประกอบผู้นำชุมชนมีดังนี้

1. มีความรู้ ความสามารถในกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. มีคุณธรรม เช่น ความโอบอ้อมอารี เป็นที่ยอมรับได้ในชุมชน
4. มีผู้ตามที่ดี
5. มีจุดหมายในการทำงาน
6. ต้องมีหลักการ และวิธีการเพื่อการทำงานให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน
8. สามารถประสานต่อเรื่องต่างๆ ได้
9. มีฐานะค่อนข้างมั่นคง
10. มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ประเภทของผู้นำ

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2546:341-342) กล่าวว่าผู้นำสามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภทคือ

1. การแบ่งตามสถานะในชุมชน ได้แก่ ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ซึ่งได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ และผู้นำไม่เป็นทางการ เช่น ผู้มีอายุ ผู้มีความรู้ดี ข้าราชการบำนาญ ผู้มีฐานะดีหรือพระสงฆ์ เป็นต้น

2. การแบ่งผู้นำตามความสามารถเฉพาะตัวของผู้นำ ได้แก่ ผู้นำทางความคิด ผู้นำทางศีลธรรม ผู้นำทางด้านอาชีพ ผู้นำด้านการพูด ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการกับเป้าหมายเพื่อชาวบ้านได้ และผู้นำทางการประสานทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน

3. การแบ่งผู้นำตามลักษณะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้นำตามกฎหมายผู้นำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว และผู้นำในลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์

4. การแบ่งผู้นำตามลักษณะของพฤติกรรม ได้แก่ ผู้นำที่มุ่งแต่งานเป็นสำคัญและผู้นำที่ตระหนักถึงผลงานและความพอใจของทุกฝ่าย

5. การแบ่งผู้นำตามลักษณะการบริหารงาน ได้แก่ ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย ผู้นำแบบเสรีและผู้นำแบบประชาธิปไตย

6. การแบ่งผู้นำตามทฤษฎี 3 มิติของเร็ดดิน ได้แก่ ผู้นำแบบเอาเกนธ์ ผู้นำแบบเอางาน ผู้นำแบบสัมพันธ์ และผู้นำแบบประสาน

7. การแบ่งผู้นำโดยคำนึงถึงสถาบันทางสังคม ได้แก่ ผู้นำในระบบเศรษฐกิจผู้นำในระบบเครือญาติ ผู้นำในระบบการปกครอง ผู้นำในระบบศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมและผู้นำในระบบการศึกษา

8. การแบ่งประเภทผู้นำตามลักษณะของการเกิดผู้นำ ได้แก่ ผู้นำที่เกิดจากการพัฒนาชุมชน และผู้นำการต่อสู้

ลักษณะของผู้นำ

ลักษณะของผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยต่องานพัฒนาชุมชนมีหลายประการ

จิตจำนงค์ กิติกรติ (2532: 110-111 อ้างใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2546: 343) ได้กล่าวคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำการพัฒนาชุมชน คือ

1. มีจิตใญ่มั่นที่จะพัฒนา
2. มีความซื่อตรงต่อหน้าที่
3. มีจิตใจเป็นกุศล
4. การยอมรับเป็นวิทยการแผนใหม่
5. ความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ทศนคติแบบประชาธิปไตย
7. มีความจงรัก รักดีต่อสถาบัน
8. มีความเป็นผู้นำ

การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้นำชุมชน

การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้นำชุมชน สามารถทำได้โดย

1. การฝึกอบรมและเสริมสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ
2. การวิเคราะห์สังคมเพื่อเสริมสร้างสำนึกประชาชนด้วยสันติวิธี
3. การเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้นำโดยกระบวนการกลุ่ม

จากการศึกษาแนวคิดผู้นำชุมชน สามารถนำมาปรับใช้กับการศึกษาครั้งนี้ โดยผู้นำชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจชุมชนทุกขั้นตอนเนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมในชุมชนต่อไป

2.5 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดปทุมธานี

ประวัติความเป็นมา

เดิมจังหวัดปทุมธานีเป็นถิ่นฐานบ้านเมืองแล้วไม่น้อยกว่า 300 ปี นับตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา คือ เมื่อพุทธศักราช 2202 มังนันทมิตรได้กวาดต้อน

ครอบครัวมอญ เมืองเมาะตะมะ อพยพหนีภัยจากศึกพม่า เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญเหล่านั้น ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคก จากนั้นมาชุมชนสามโคกได้พัฒนามากขึ้นเป็นลำดับต่อมาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรี ชาวมอญได้อพยพหนีพม่าเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอีกครั้งที่ 2 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ อนุญาตให้ตั้งบ้านเรือนที่บ้านสามโคก และครั้งสุดท้ายในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้มีการอพยพชาวมอญครั้งใหญ่จากเมืองเมาะตะมะเข้าสู่ประเทศไทยเรียกว่า "มอญใหญ่" พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญบางส่วนตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคกอีกเช่นเดียวกัน ฉะนั้นจากชุมชนขนาดเล็ก "บ้านสามโคก" จึงกลายเป็น "เมืองสามโคก" ในกาลต่อมา

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเอาพระทัยใส่ดูแล ทำนุบำรุงชาวมอญเมืองสามโคกมิได้ขาด ครั้งเมื่อเดือน 11 พุทธศักราช 2358 ได้เสด็จประพาสออกเยี่ยมพสกนิกรที่เมืองสามโคก และประทับที่พลับพลาริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้าย เยื้องเมืองสามโคก ยังความปลาบปลื้มใจให้แก่ชาวมอญเป็นล้นพ้น จึงได้พากันหล่อไหลนำดอกบัวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะอยู่เป็นเมืองนิจ ยังความซาบซึ้งในพระราชหฤทัยเป็นที่ยิ่ง จึงบันดาลพระราชหฤทัยให้พระราชทานนามเมืองสามโคก เสียใหม่ว่า "เมืองประทุมธานี" ซึ่งวันนั้นตรงกับวันที่ 23 สิงหาคม พุทธศักราช 2358 ด้วยพระมหากรุณาธิคุณดังกล่าวชื่อเมือง ปทุมธานี จึงได้กำเนิดนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ในปีพุทธศักราช 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้ใช้คำว่า "จังหวัด" แทน "เมือง" และให้เปลี่ยนการเขียนชื่อจังหวัดใหม่จาก "ประทุมธานี" เป็น "ปทุมธานี" ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ยุบจังหวัดชัยบุรีมาขึ้นกับจังหวัดปทุมธานี เมื่อ พ.ศ.2475 จังหวัดปทุมธานี จึงได้แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ ดังที่เป็นเช่นปัจจุบันนี้

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้พระราชทานนามเมืองประทุมธานีเป็นต้นมา จังหวัดปทุมธานีก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ เป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์มีศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์อื่นๆ เป็นของตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวปทุมธานี ภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งและเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคตอันใกล้

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดปทุมธานีแบ่งเขตการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 7 อำเภอ 60 ตำบล 399 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 14 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 60 แห่ง

- จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงคือ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางไทร อำเภอบางปะอินและอำเภอมั่นนอย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอนองแคะ และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก และ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

- ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตสายไหม เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และอำเภอบางกรัณท์ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำโดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอมืองปทุมธานีและอำเภอสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของอำเภอมืองและอำเภอสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัดหรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอมืองบางส่วนของ อำเภอรัญบุรี อำเภอลองหลวง อำเภอนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสามโคก

ปกติระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝนจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้างและก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งขวาของ แม่น้ำเจ้าพระยาสำหรับพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยานั้น เนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมากสามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยมีน้อยกว่า

ลักษณะของดิน

พื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวจัด สภาพดินเป็นกรดปานกลาง ถึงเป็นกรดจัดมี pH ประมาณ 6-4 ซึ่งลักษณะของดินภายในจังหวัดแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มดินนาดี มีพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 30 กลุ่มดินนาที่มีสภาพเป็นกรดจัด มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 70 เนื่องจากลักษณะดินเป็นดินเหนียวทำให้การระบายน้ำไม่ดี และการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า ซึ่งสภาพพื้นที่ดังกล่าวทำให้ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ และการปลูกข้าวได้ผลผลิตต่ำซึ่งต้องมีการปรับปรุงโดยการใส่ปูนขาวหรือปูนมาร์ล ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อให้การเพาะปลูกได้ผลผลิตดีขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เปรม คำภิระแปง (2543) ทำการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตัวแปรตามระดับการศึกษาและจำแนกตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลหรือตัวแทน เกษตรตำบล และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 317 คน จากจำนวนประชากร 1,644 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน

ประวุฒิ ละครราช (2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่ม

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกร รายได้ครอบครัวต่อปีอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง พึ่งพาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อกลุ่ม ได้แก่ สถานภาพสมรส การศึกษาความชัดเจนในวัตถุประสงค์ การจัดโครงสร้างขององค์กร เทคนิคในการบริหารงาน การพึ่งพาตนเองของกลุ่ม และการสนับสนุนขององค์กรหนุ่่นต่างๆ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มได้แก่ อายุ และรายได้ของครอบครัวต่อปี

สมเกียรติ จันทร์หล้า (2544) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของชุมชนในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ประชากรในชุมชนมีความเห็นว่าโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนได้ ชุมชนมีความเป็นอิสระในการจัดการ โครงการจากภาครัฐโดยองค์การบริหารส่วนตำบลหรือภาครัฐได้นำนโยบายมาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโดยให้ชุมชนเป็นผู้คิด ผู้ทำเอง ผลสำเร็จของผลงานจึงเกิดจากชุมชน ส่วนปัจจัยส่วนของบุคคลทำให้เกิดความแตกต่างในความเป็นอิสระในการจัดการโครงการเศรษฐกิจแบบพอเพียง คือ อาชีพ รายได้ เพศ และระดับการศึกษา

พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545) ศึกษาเรื่องการศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเชิงปรัชญาตั้งอยู่บนพื้นฐาน 3 ทฤษฎี คือ ประสพการณ์นิยม ปฏิบัตินิยม และธรรมชาตินิยม โดยหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาจากภายในสู่ภายนอกที่มุ่งเอาชนะกิเลสที่มีอยู่ในจิตใจคือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เน้นการมีปัญญารู้เท่าทันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นการพัฒนาตัวเอง สังคม สิ่งแวดล้อมด้วยความสมดุล โดยเมื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้แล้วสามารถประยุกต์ใช้กับสังคมชุมชนอื่นๆ ได้ไม่ใช่แต่สังคมเกษตรกรรมเท่านั้น สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและสังคมได้ด้วยควมมีสติและมีปัญญา

มัลลิกา เขียวหวาน (2546) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรมีส่วนร่วมมี 6 กิจกรรม ได้แก่ การฝึกอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การประชุมสัมมนา การทำแปลงสาธิต และการเผยแพร่ความรู้ โดยระดับการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับการมีส่วนร่วมรับรู้ รองลงไป ได้แก่ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมทำ ส่วนการมีส่วนร่วมคิดและร่วมประเมิณผลนั้นมีน้อยถึงไม่มีเลย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เวลาว่าง ตำแหน่งทางสังคม ศักยภาพ ส่วนบุคคล ความต้องการบริการจากรัฐ เจตคติ กิจกรรมการเกษตร และทรัพยากรที่มีอยู่ การเปิดรับข่าวสาร ส่วนรายได้และการศึกษา ไม่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีแค่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงาน ผู้นำชุมชนและเครือข่ายกลุ่มอาชีพ และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม ต้องส่งเสริมปัจจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมปฏิบัติจริง สอดคล้องกับความต้องการและเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อมของเกษตรกร เน้นเนื้อหาการพึ่งตนเองและการจัดการทรัพยากรการเกษตร

ทศมนพร พุทธจันทรา (2547) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา:จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ โดยภาพรวมของการรับรู้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ ทราบเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียง รับรู้ถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการนำมาใช้ประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างมาก และด้านการนำไปประยุกต์ใช้ โดยภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างมาก นอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการจังหวัดราชบุรีในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคือ ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการจังหวัดราชบุรีในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือปัจจัยด้านเพศ การดำรงตำแหน่ง อายุการรับราชการ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

นพพร เมธื่อนันต์กุล (2549) ศึกษาเรื่องการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต:กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่อยู่ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 379 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรสแล้ว และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายและมีหนี้สินส่วนใหญ่ มีเงินฝากในสมุดบัญชีออมทรัพย์ต่ำ และเคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมากที่สุด คือ การนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชน ส่วนด้านที่มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับน้อยคือ การรับรู้ในเนื้อหาสาระ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง

วารุณี ชินวินิจกุล (2549) ศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อำเภอนาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนพบว่า เริ่มจากการรวมตัวของผู้นำมีการริเริ่มก่อเกิดการผลักดันให้ไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้ภาวะผู้นำและกระบวนการกลุ่ม กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน เป็นโอกาสให้คนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันหรือเป็นการยกระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ผู้นำชุมชนใช้กระบวนการขับเคลื่อนที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแบบองค์รวมที่มีความหลากหลายและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีระบบการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของคนทั้งในและนอกชุมชนในลักษณะเครือข่าย นโยบายของภาครัฐและแนวทางการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาตามกระแสหลัก และกระแสการบริโภคนิยม ทำให้ชุมชนประสบปัญหาความเดือดร้อน ขาดความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ผู้นำชุมชนใช้กระบวนการสร้างปัญหาเป็นเครื่องมือการพัฒนาและให้โอกาสคนซึ่งจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของชุมชนด้วยการนำเอาวิถีการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ทั้งนี้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ขึ้นอยู่กับ คน ความรู้ ทรัพยากร การฟื้นฟูความสัมพันธ์ในอดีตของคนในชุมชนให้กลับคืนมา สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองใช้องค์กรชุมชนและเครือข่ายเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการเรียนรู้

ปวีณา กองฤทธิ์ (2550) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมผู้บริโภคในเขตจตุจักรและเขตบางเขน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก และระดับการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก และระดับการปฏิบัติของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความสัมพันธ์กับการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยส่วนบุคคลหลายด้านที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมผู้บริโภคต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังเช่น สมมติฐานที่ตั้งไว้

ประภาพร สุปัญญา (2550) ได้ศึกษาเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมในระดับครอบครัว และระดับชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 และพบว่าเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.95 มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติมากกว่า เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.86

วุฒิกร วุฒิวิทย์ (2551) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทาสชัย อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครอบครัวคือ ปัจจัยด้านตนเองและครอบครัว โดยมีแรงจูงใจจากการศึกษาค้นคว้าเองมากที่สุด ในระดับชุมชน ผู้นำมีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ โดยมีแรงจูงใจที่ผู้นำหมู่บ้านได้ให้ความรู้แก่เพื่อนบ้านเป็นแรงจูงใจสูงสุด ระดับของการจัดกิจกรรมในครอบครัว กิจกรรมบ้านเรือนน่าอยู่ เป็นกิจกรรมที่จัดมากที่สุด ในระดับชุมชนกิจกรรมการยกย่อง เชิดชู คนดี มีคุณธรรมเป็นกิจกรรมที่จัดมากที่สุด

จากงานวิจัยที่ศึกษาและนำมาเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวนี้ ได้มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเอาไว้มากพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ที่ต้องการจะพิสูจน์ว่าทฤษฎี “เศรษฐกิจพอเพียง” นำมาใช้ได้จริง และมีการนำไปปฏิบัติจริง และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า จังหวัดปทุมธานีเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาความยากจนให้ประสบความสำเร็จ โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักชัยโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และจังหวัดได้มีการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้วพอสมควรเพื่อพิสูจน์ทฤษฎีนี้